

Analýza automobilového priemyslu Slovenska a krajín V4

Ľudmila Bednárová *

Prešovská univerzita v Prešove

Katedra financií

Konštantinova 16, 080 01 Prešov, Slovakia

ľudmila.bednarova@unipo.sk

* corresponding author

Abstrakt V súčasnej dobe je automobilový priemysel kľúčovým odvetvím slovenskej ekonomiky. Je jedným z najväčších zamestnávateľov a zdrojov príjmov nielen pre Slovensko, ale aj pre krajiny Vyšehradskej štvorky. Samotný automobilový priemysel je úzko previazaný s mnohými ďalšími priemyselnými odvetvami a službami, ktoré prispievajú k tvorbe celkovej priemyselnej výroby. Príspevok analyzuje vývoj automobilového priemyslu štátov V4 na európskom trhu automobilového priemyslu od roku 2005 po rok 2016 podľa vybraných kritérií. Súčasťou príspevku je aj zhodnotenie postavenia automobilového priemyslu Slovenskej republiky voči ostatným krajinám V4.

Kľúčové slová: štáty Vyšehradskej štvorky, produkcia, zamestnanosť, export

JEL klasifikácia: E23, E24, L62

Informácia: Tento príspevok je jedným z čiastkových výstupov v súčasnosti riešeného vedecko-výskumného grantu VEGA 1/0791/06 – Moderné prístupy zvyšovania podnikateľskej výkonnosti a konkurencieschopnosti s využitím inovatívneho modelu – Enterprise Performance Model pre zefektívnenie manažérskeho rozhodovania.

1. Úvod

Štáty Vyšehradskej štvorky (V4) sú považované za významné automobilové veľmoci v rámci krajín Európskej únie (EÚ) a samotný automobilový priemysel je pre nich kľúčovým odvetvím napomáhajúcim v ich ekonomickom raste, zvyšovaní zamestnanosti a rozvoji inovácií. Automobilový priemysel krajín V4 sa vyznačuje rastúcim tempom, čo dokumentuje to, že za posledných 17 rokov dokázal zvýšiť svoj podiel produkcie na európskom trhu zo 6 % (1,3 mil. vozidiel v roku 2000) na súčasných 17 % (3,6 mil. automobilov v roku 2017). Vďaka rozvoju automobilového priemyslu sa zvyšuje aj podiel automobilového priemyslu na celkovej zamestnanosti. V roku 2000 predstavoval tento podiel 1,6 %, do roku 2016 vzrástol na 2,6 %.

Zameranie sa štátov V4 na výrobu osobných automobilov bolo podporené príchodom nových výrobcov, ktorí v priebehu 90. rokov 20. storočia a na začiatku 21. storočia začali smerovať investície do tejto oblasti. Pri rozhodovaní investorov o umiestnení závodov bolo rozhodujúce to, že všetky krajiny V4 disponujú lacnou kvalifikovanou pracovnou silou, v blízkosti sa nachádzali ďalšie závody, či konkurencia (napr. blízkosť českej HMMC a slovenskej KIA Motors Slovakia, ďalej slovenskej PSA Slovakia a českej TPCA, AM využilo blízkosť svojej centrály v Rakúsku). Ďalej to boli aktivity zo strany vlád – daňové prázdniny a úľavy, budovanie ciest k závodom, či preškoľovanie a vzdelávacie centrá. Spoločným atraktívnym prvkom krajín V4 je aj blízkosť trhu západnej Európy, zníženie taríf v rámci dovozu a dopravná infraštruktúra.

2. Základné teoretické východiská

Pre automobilový priemysel je typická blízka lokalizácia vzájomne spolupracujúcich firiem, čo je príznačné aj pre krajiny V4. Klaster automobilového priemyslu krajín V4 sa nachádza približne v kruhu o priemere 400 km. Do tohto okruhu patria oblasti, kde sú koncentrované aktivity automobilového priemyslu – severovýchod Českej republiky, západ Slovenskej republiky, sever Maďarska a juh Poľska (Jakubiak a kol. 2008).

Slovenská republika má v súčasnosti 3 veľké automobilové závody, a to Volkswagen, Kia Motors a PSA Group Slovakia (onedlho k nim pribudne Jaguar Land Rover). V Českej republike sú traja výrobcovia – Škoda Auto, TPCA (Toyota Peugeot Citroën Automobile) a Hyundai. Maďarsko má celkovo 4 investície, a to MSC (Magyar Suzuki Corporation), GM/Opel, Mercedes-Benz a AHM (Audi Hungaria Motor Kft). Poľsko má troch výrobcov – Volkswagen, General Motors a Fiat. Predtým v Poľsku bola aj výroba vozidla Daewoo, ktorá v roku 2010 zanikla. Prehľad o jednotlivých závodoch, ich začiatku výroby a produkcii je uvedený v tab. 1

Tab. 1 Prehľad o investíciách do automobilového priemyslu krajín V4

Krajina	Investor	Začiatok výroby	Produkcia
Česká republika (CZ)	ŠKODA AUTO, a. s.	1991	Citigo, Fabia, Rapid, Octavia
	TPCA	2002	Toyota Aygo, Peugeot 108, Citroën C1
	Toyota Peugeot Citroën Automobile		
	HMMC		ix20, i30 hatchback,
Maďarsko (HU)	Hyundai Motor Manufacturing Czech	2006	
	MSC	1992	Wagon R+, Ignis, Swift, SX4
	Magyar Suzuki Corporation		
	AUDI HUNGARIA, Zrt.	1993	A3, S3, RS3, TT, TTS, TT RS
Poľsko (PL)	FSO Poland S. A.	1992	Tipo, Panda, Rodzina Mirror,
	Volkswagen Poznań	1993	Caddy, Transporter, Crafter
	Daewoo/FSO	1996	Nubira, Matiz
	GM Manufacturing Poland	1998	Astra, Agila, Zafira
Slovensko (SK)	Volkswagen Slovakia, a. s.	1991	Touareg, AUDI Q7, Q8, Škoda
	PSA Peugeot Citroën Slovakia	2003	Peugeot 207, 208, Citroën C3
	Kia Motors Slovakia	2004	Cee'd, Sportage

Zdroj: spracované na základe údajov Jakubiak a kol., 2008 a webových stránok automobiliek

Automobilový priemysel okrem hlavných výrobcov zahŕňa aj ďalšie podniky zainteresované v automobilovom priemysle. Najvyšší počet podnikov zainteresovaných v automobilovom priemysle z krajín V4 je v Poľsku. Slovenská republika a Maďarsko majú nižší počet týchto podnikov. Prehľad o počte podnikov zainteresovaných v automobilovom priemysle je v tab. 2

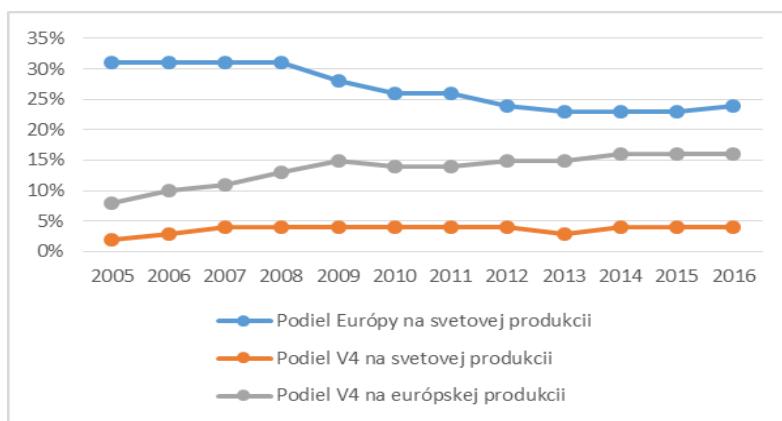
Tab. 2 Počet podnikov zainteresovaných v automobilovom priemysle

Krajina	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
CZ	1066	1084	1116	1155	1205	1292	1254	1209	1126	1125	1105	1119
HU	507	502	500	520	433	485	498	481	483	484	494	487
PL	1205	1256	1354	1566	1340	1386	1398	1318	1132	1361	1329	1298
SK	n/a	108	141	132	156	204	240	240	268	278	366	387

Zdroj: spracované na základe údajov Eurostatu 2017a.

Krajiny V4 vyprodukovali v roku 2005 1,6 mil. automobilov, čo predstavovalo 2,4 % - ný podiel na svetovej produkcii (66,7 mil. automobilov). V roku 2016 sa tento podiel zvýšil na 3,9 % (krajiny V4 vyrobili 3,5 mil. automobilov, pričom vo svete bolo vyrobených 90,8 mil. automobilov) (OICA, 2017).

Podiel automobilového priemyslu krajín V4 v rámci Európy sa vyznačuje rastúcim tempom, hoci celková európska produkcia sa vo svete znižuje (z 31 % v roku 2005 na 24 % v roku 2016). Podiel Európy a krajín V4 na svetovej a európskej produkcii je uvedený v grafe 1.

Graf 1 Podiel Európy a krajín V4 na svetovej produkcii automobilov

Zdroj: spracované na základe údajov OICA, 2017

Ak sa pozrieme na zamestnanosť, krajiny V4 zamestnávali v automobilovom priemysle v roku 2016 temer 600 tis. osôb a vďaka jeho rozvoju sa krajinám V4 zvyšuje i podiel automobilového priemyslu na celkovej zamestnanosti (graf 2). Od roku 2005 vzrástol tento podiel z 1,6 % na 2,1 % (rok 2016). Európska únia má skôr klesajúcu tendenciu, podiel zamestnanosti automobilového priemyslu na celkovej zamestnanosti EÚ mierne klesol z 1,2 % (2005) na 1,06 % (2015) (Eurostat, 2017b).

3. Metodológia

Z metodologického hľadiska sú v príspevku použité viaceré metódy, a to predovšetkým analýza, indukcia, deskripcia a komparácia. Aby bolo možné porovnať údaje za jednotlivé krajiny, bolo potrebné vymedziť samotný automobilový trh, a to hlavne z toho dôvodu, že na seba viaže i ďalšie súvisiace odvetvia. Preto sme pre zjednodušenie zvolili štatistickú klasifikáciu ekonomických činností NACE Rev. 2, sektor C – výroba, oddiel 29, ktorý sa zaoberá výrobou automobilových vozidiel, prívesov a návesov.

Z časového hľadiska sme si pre analýzu zvolili obdobie rokov 2000 – 2016, resp. 2005 – 2016, a to z dôvodu konzistencie dát, ktoré boli k dispozícii. Práve v tomto období sa veľa výrobcov a investorov ustálilo na danom trhu. Údaje sme čerpali z dvoch štatistických databáz, a to európskeho štatistického úradu Eurostat a Medzinárodnej organizácie výrobcov automobilov OICA.

4. Výsledky a diskusia

Pre porovnanie automobilového priemyslu krajín V4 sme si vybrali tri indikátory, a to celkovú produkciu automobilového priemyslu, zamestnanosť v automobilovom priemysle a export automobilového priemyslu.

Celková produkcia automobilového priemyslu krajín V4, ako jedného z dôležitých ukazovateľov, od roku 2005 neustále rastie, až na roky 2009 a 2010, ktoré boli poznačené hospodárskou krízou. Nárast do roku 2016 predstavuje 221 %, v hodnotovom vyjadrení ide o nárast 1 918,97 tisíc automobilov. Prehľad o výrobe automobilov v jednotlivých krajinách V4 je uvedený v tab. 3.

Tab. 3 Celková produkcia automobilového priemyslu v krajinách V4 za obdobie od 2000 – 2017

Krajina	2000	2005	2007	2012	2015	2016	2017
CZ	455 492	602 237	937 648	1 178 995	1 303 603	1 349 896	1 419 993
HU	137 398	152 015	292 027	217 840	495 370	472 000	505 400
PL	504 972	613 200	792 703	654 796	660 603	681 837	689 729
SR	181 783	218 349	571 071	926 555	1 000 001	1 040 000	1 001 520
V4	1 279 645	1 585 801	2 593 449	2 978 146	3 459 577	3 504 773	3 616 642

Zdroj: spracované na základe údajov OICA. Production statistics 2000-2017

Najväčší medziročný nárast produkcie automobilov na Slovensku bol v roku 2007 a 2012. V roku 2000 bolo vyrobených 181 783 vozidiel, v roku 2007 už to bolo viac ako 500 tis. vozidiel a v roku 2012 skoro 1 milión vozidiel. Priaznivý vývoj pokračuje aj naďalej, aj keď nie takým vysokým tempom. Aj keď v počte vyrobených automobilov je stále na prvom mieste Česká republika, Slovensko je na vrchole rebríčka v počte vyrobených automobilov na obyvateľa. V roku 2016 bolo vyrobených 192 vozidiel na 1000 obyvateľov (SARIO, 2017)

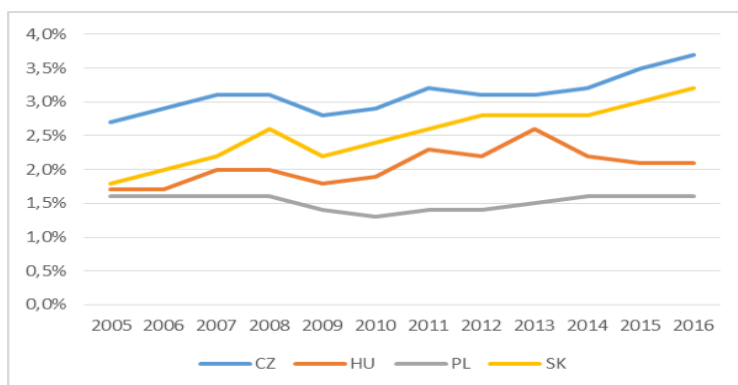
S počtom podnikov súvisí aj počet pracovných miest, ktoré automobilový priemysel generuje. Medzi krajinami V4 najväčšiu zamestnanosť má Poľsko, ktoré v roku 2015 malo 253 tis. zamestnaných v automobilovom priemysle. Česká republika zamestnávala skoro 180 tis. ľudí, Maďarsko 89,2 tis. a Slovenská republika s najnižším počtom 67,9 tis. pracovníkov (tab. 4).

Tab. 4 Celková zamestnanosť v automobilovom priemysle (tis.)

Krajina	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
CZ	134,9	143,7	157,9	160,33	143,2	144,4	161,2	158,8	158,3	162,3	180,0	112,3
HU	72,4	71,3	82,9	81,5	71,5	75,4	90,4	89,5	104,8	92,8	89,2	92,9
PL	217,9	225,0	236,4	246,1	220,8	202,9	208,9	212,8	226,6	246,8	253,0	n/a
SK	38,4	43,4	49,1	57,7	49,3	51,4	57,8	61,7	61,2	62,6	67,9	73,4

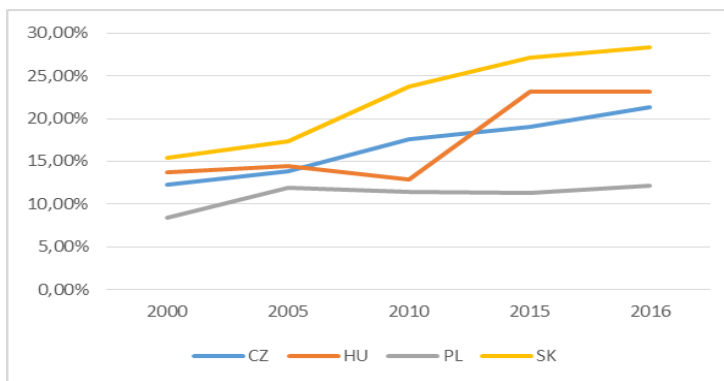
Zdroj: spracované na základe údajov Eurostatu 2017 b.

Celkový počet zamestnaných v automobilovom priemysle nemá pre vzájomné porovnanie potrebnú vypovedaciu schopnosť. Jednotlivé ekonomiky majú rôznu populáciu a veľkosť, preto je lepšie skúmať podiel daného odvetvia na celkovom počte zamestnaných. Ako vidieť z grafu 2, automobilový priemysel Českej republiky, Slovenska a Maďarska má rastúci podiel na celkovej zamestnanosti. Poľsko má skôr utlmený vývoj, bez žiadnych veľkých výkyvov. U všetkých krajín môžeme sledovať pokles v období svetovej finančnej a hospodárskej krízy.

Graf 2 Podiel zamestnanosti automobilového priemyslu na celkovej zamestnanosti krajín V4
Zdroj: vlastné spracovanie a výpočet na základe údajov Eurostatu 2017b.

Rast, či pokles vývozu, môže indikovať zmeny v konkurencieschopnosti automobilového priemyslu. Automobilový priemysel krajín V4 dosahuje pomerne vysoký podiel na celkovom exporte (graf. 3). Na Slovensku tento podiel v roku 2016 predstavoval až 28,3 % z celkového exportu, čo predstavuje najvyšší podiel v rámci krajín V4. Od roku 2000 tento podiel vzrástol o 45,5 %. V Maďarsku v roku 2016 podiel exportu automobilového priemyslu na celkovom exporte predstavoval 23,1 %, v Českej republike 21,3 % a v Poľsku 12,1 %.

Graf 3 Podiel exportu automobilového priemyslu na celkovom exporte krajín V4
Zdroj: vlastné spracovanie a výpočet na základe údajov Eurostatu 2017b.

Z grafu 3 je vidieť, že vo všetkých krajinách V4 došlo od roku 2000 do roku 2016 k výraznému nárastu podielu automobilového priemyslu na celkovom exporte. V Českej republike je tento nárast z 12,3 % na 21,3 %, v Maďarsku z 13,7 % na 23,1 % a v Poľsku z 8,6 % na 12,1 % (Eurostat, 2017b).

5. Záver

Automobilový priemysel mal v jednotlivých krajinách V4 rôzny vývoj. Česká republika, Maďarsko a Poľsko majú dlhšiu tradíciu než Slovenská republika. I napriek tomuto rozdielnemu vývoju má automobilový priemysel pre každú z týchto krajín naďalej veľký význam.

Na základe vykonanej analýzy sme dospeli k týmto záverom. Pozícia automobilového priemyslu krajín V4 na európskom trhu automobilového priemyslu sa posilňuje. Jeho podiel rastie (zo 6 % v roku 2000 na 17 % k roku 2016). Tento fakt sa odráža aj na zamestnanosti, automobilový priemysel krajín V4 zamestnáva čím ďalej tým viac ľudí (rastie aj podiel automobilového priemyslu krajín V4 na celkovej zamestnanosti). Pozitívny je tiež rast podielu automobilového priemyslu na celkovom exporte. Zo všetkých štátov V4 najväčší podiel na exporte vykazuje Slovenská republika (28,3 % v roku 2016). Slovensko tiež drží prvenstvo v počte vyrobených automobilov na 1000 obyvateľov.

Automobilová výroba má stále rastúci trend, ktorý by sa podľa analytikov mal udržať aj naďalej. Ak si chcú automobilky udržať tento trend aj v budúcom období, musia čeliť viacerým výzvam, ktoré je potrebné naplniť. Ide napríklad o podporu subdodávateľov, minimalizovanie negatívnych vplyvov na životné prostredie, dostatok kvalifikovanej pracovnej sily ap. Len tak sa podarí automobilovému priemyslu byť naďalej úspešným odvetvím.

Zoznam bibliografických odkazov

- Eurostat. 2017a. *Annual detailed enterprise statistic for industry* (NACE Rev, 2, B-E) (sbs_na_ind_r2) [online]. European Union [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=sbs_na_ind_r2&lang=en
- Eurostat. 2017b. *National Accounts employment data by industry* (up to NACE A*64) (nama_10_a64). [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>
- Jakubjak, M., Kolesar, P., Izvorski, I., a L. Kurekova. 2008. *The automotive Industry in the Slovak Republic: Recent Developments and Impact on Growth. Commission on Growth and Development. Working paper No. 29* [online]. [cit. 2010-10-12]. Dostupné z: <http://siteresources.worldbank.org/EXTPREMNET/Resources/489960-1338997241035/Growth Commission Working Paper 29 Automotive Industry Slovakia Recent Developments I impact Growth.pdf>
- OICA. International Organization of Motor Vehicle Manufactures. *Production statistics: 2000 – 2017*. [online]. [cit. 2018-09-16]. Dostupné z: <http://www.oica.net/category/production-statistics/2017-statistics/>
- SARIO. Slovak Investment and Trade Development Agency. 2017. *Automotive Sector in Slovakia*. [online]. [cit. 2018-09-16]. Dostupné z: <http://www.sario.sk/sites/default/files/data/sario-automotive-sector-in-slovakia-2018-02-01.pdf>
- ŠKODA AUTO Česká republika. *Naše modely*. [online]. [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: <http://www.skoda-auto.cz/>
- TPCA – Toyota Peugeot Citroën Automobile. *Naše modely*. [online]. [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: <http://www.tpca.cz/nase-modely/>
- HMMC – Hyundai Motor Manufacturing Czech, s. r. o. *Naše modely*. [online]. [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: <http://www.hyundai-motor.cz/#>
- MSC – Magyar Suzuki Corporation. *Car production*. [online]. [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: https://www.suzuki.hu/files/attachments/31/magyar_suzuki_company_profile_2015_en.pdf
- AUDI Hungaria Zrt. *Car production*. [online]. [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: <https://audi.hu/en/profile/car-production/>
- FSO – Fabrika Samochodów Osobowych. *Production history*. [online]. [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Fabryka_Samochod%C3%B3w_Osobowych#Production_history
- Volkswagen Group Poland SA. *Nasze marki*. [online]. [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: <https://www.vw-group.pl/pl>
- GM Manufacturing Poland. *Autokatalog*. [online]. [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: <https://www.se.pl/auto/autokatalog/>
- Volkswagen Slovakia, a. s. *Automobily Volskswagen*. [online]. [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: <https://www.vw.sk/home>
- PSA Peugeot Citroën Slovakia. *Vozidlá a technológie. Modely*. [online]. [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: http://www.psa-slovakia.sk/vozidla-a-technologie/modely.html?page_id=177
- KIA Motors Slovakia. *Výrobný závod. Produkty*. [online]. [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: <https://www.kia.sk/sk/vyrobnny-zavod>

